

Dyslexieprotocol

Montessori Vaklyceum

Groningen

Dyslexieprotocol

Deze brochure beschrijft in het kort hoe er binnen het Montessori Vaklyceum Groningen (MVLG) wordt omgegaan met leerlingen die dyslexie lijken of blijken te hebben. Er staat beschreven welke procedures er gevolgd worden bij een dyslexieonderzoek en welke faciliteiten en ondersteuning dyslectische leerlingen vanuit de school kunnen verwachten.

1. Hoe wordt dyslexie vastgesteld?

1.1. Dyslexie screening

Bij de aanmelding wordt gekeken naar de gegevens van de basisschool, onder andere de plaatsingswijzer en het onderwijskundig rapport. Indien er sprake is van opvallende scores op het gebied van technisch lezen en spelling, wordt er een vragenlijst naar de basisschool gestuurd voor aanvullende informatie. Deze vragenlijst is gebaseerd op de vragenlijst uit het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs van Masterplan Dyslexie.

Leerlingen waarbij n.a.v. de informatie van de basisschool een vermoeden van dyslexie is, kunnen worden uitgenodigd voor dyslexieonderzoek d.m.v. de intakevragenlijst voor ouders.

Wanneer uit de informatie van de basisschool blijkt dat er nog geen hulp geboden is, en er dus nog geen hardnekkigheid kan worden aangetoond, wordt eerst gekeken welke hulp nodig is en wie deze hulp kan bieden. Mogelijk kan er interne hulp geboden worden, bijvoorbeeld door een remedial teacher, mogelijk is het nodig door te verwijzen naar externe hulp.

Aanmelding ouderejaarsleerlingen

Ook kan er vanuit ouders of mentor een vraag naar dyslexieonderzoek bij een ouderejaars leerling liggen. De mentor vult in dit geval een aanmeldingsformulier voor deze leerling in. De orthopedagoog en/of schoolpsycholoog bepaalt dan op basis van de dossiergegevens of het nodig is om een onderzoek te doen.

Dyslexieonderzoek vindt uiteraard alleen plaats wanneer ouders hier toestemming voor geven.

1.2. Kosten dyslexieonderzoek

Wanneer er een diagnostisch onderzoek naar dyslexie wordt afgenomen bij een leerling uit de onderbouw is daar een eigen bijdrage van €100,- aan verbonden.

In de bovenbouw zal het Intern Ondersteuningsteam dossieronderzoek doen wanneer er vragen zijn m.b.t. het eventueel bestaan van dyslexie. Als verder diagnostisch onderzoek noodzakelijk is zal verwezen worden naar externe instanties.

1.3. Anamnese

Naar ouders wordt een intakevragenlijst verstuurd om informatie te krijgen over o.a. de ontwikkelingsgeschiedenis, de schoolgeschiedenis, de algemene gezondheid, het (emotioneel) functioneren van de leerling, eventuele erfelijke aanleg voor dyslexie, mogelijke andere problematiek en medicatiegebruik. Met het invullen en retourneren van de vragenlijst en het ondertekenen van het toestemmingsformulier geven ouders toestemming voor het onderzoek.

1.4. Diagnostisch onderzoek

Aan de hand van de gegevens van de basisschool, dossieranalyse en de intakevragenlijst wordt besloten of er een dyslexieonderzoek plaats zal vinden. Door middel van verschillende testonderdelen bepaalt de orthopedagoog/ schoolpsycholoog het niveau van lezen en spellen van de leerling. Het onderzoek neemt ongeveer 1,5 uur in beslag, afhankelijk van het aantal testen dat moet worden afgenomen.

Wanneer er geen eenduidig beeld naar voren komt, kan er een tweede testmoment gepland worden.

Uit welke onderdelen bestaat een dyslexieonderzoek?

Er wordt onderzoek gedaan naar de leesvaardigheid op woord- en op zinsniveau, hiervoor worden onder andere de 'Een Minuut Toets (EMT)', 'Klepel (Brus)' en AVI- leeskaarten afgenomen.

Daarnaast worden verschillende onderdelen van de Dyslexie Screening Test (DST) afgenomen om de leesvaardigheid, de spellingvaardigheid, automatisering, fonologische verwerking, het werkgeheugen, de taalkennis en het taalkundig inzicht te onderzoeken.

Indien nodig kunnen er aanvullende onderdelen afgenomen worden of kan er bepaald worden dat er nader onderzoek gedaan zal moeten worden naar taalvaardigheid en onderwijsniveau, om de onderzoeksresultaten beter te kunnen interpreteren. In dat geval zal een Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau (NIO) of Wechsler Intelligence Scale for Children III (WISC- III-NL) afgenomen worden als onderdeel van het dyslexie onderzoek. Op basis van het geheel aan onderzoeksresultaten, dossiergegevens en de informatie uit de vragenlijst en van de leerling zelf, wordt door de orthopedagogen in samenspraak met de GZ-psycholoog een conclusie getrokken of de diagnose dyslexie van toepassing is.

1.5. Onderzoeksrapportage

De orthopedagoog/schoolpsycholoog maakt een rapportage van het onderzoek. Hierin worden de resultaten beschreven en adviezen gegeven voor begeleiding van de leerling. De testuitslagen en bevindingen worden eerst aan ouders verstrekt alvorens deze aan de school ter beschikking worden gesteld. (NIP-NVO praktijkrichtlijnen onderwijs 2013). Wanneer ouders dit wensen, wordt de rapportage middels een telefonisch- of persoonlijk gesprek verder toegelicht.

1.6. Dyslexieverklaring

Wanneer uit het diagnostisch onderzoek duidelijk is gebleken dat een leerling dyslectisch is en dat extra training niet tot voldoende vooruitgang heeft geleid, krijgt de leerling een dyslexieverklaring welke wordt ondertekend door de schoolpsycholoog (registerpsycholoog K&J NIP). Deze officiële dyslexieverklaring is onbeperkt geldig, ook voor vervolgonderwijs. Hierin staat beschreven welke belemmeringen de leerling ondervindt en bij welke hulp de leerling gebaat is. Ouders dienen de dyslexieverklaring goed te bewaren. Alleen aan leerlingen met een geldige dyslexieverklaring kunnen de faciliteiten voor het examen worden verleend, ook kan er bij een vervolgstudie naar gevraagd worden. Een leerling met een dyslexieverklaring ontvangt van het MVLG tevens een faciliteitenpas. Hierop staat aangegeven van welke faciliteiten de leerling gebruik kan maken om de nadelige gevolgen van dyslexie te beperken (zie verderop).

2. Waar hebben leerlingen met dyslexie op het Montessori Vaklyceum Groningen recht op?

Voor leerlingen met dyslexie kan het nodig zijn dat ze gebruik maken van hulpmiddelen of faciliteiten om het onderwijs op hun eigen niveau te volgen. De school moet de faciliteiten kunnen onderbouwen met een officiële dyslexieverklaring afgegeven en ondertekend door een GZ-psycholoog of schoolpsycholoog.

2.1. Faciliteitenpas

Op het MVLG zijn de volgende faciliteiten beschikbaar voor leerlingen met een officiële dyslexieverklaring:

- Tijdverlenging van 10 minuten voor SO's en 20 minuten voor proefwerken. Bij het centraal examen heeft een leerling recht op een standaard tijdverlenging van 30 minuten.
- In de bovenbouw zitten de leerlingen die recht hebben op verlenging tijdens toetsweken of bij schoolexamens in een apart lokaal.
- Toetsen worden aangeboden in lettertype Arial 12. Sinds 2013 is dit de nieuwe standaardletter voor het eindexamen.
- Aangepaste beoordeling spelling bij de talen (de secties van de talen hebben hier afspraken over gemaakt, zie 2.5)
- Spellingfouten worden bij zaakvakken niet gerekend wanneer het geen onderdeel uitmaakt van hetgeen getoetst wordt.
- Het gebruik van een laptop wordt in bepaalde gevallen in de klas toegestaan.
- Studietoelaten op Daisy-rom (dit zijn luisterboeken).
- Gebruik van ICT-hulpmiddelen, zoals tekst-naar-spraaksoftware of een readingpen.
- Mogelijkheid om te schrijven in de werkboeken (ouders schaffen deze zelf aan).
- Vrijstelling voor een moderne vreemde taal is in sommige gevallen mogelijk (voor meer informatie zie www.masterplandyslexie.nl).

ICT hulpmiddelen zoals een laptop of spraaksynthese software zoals Kurzweil en Sprint dienen ouders zelf aan te schaffen.

2.2. Begeleiding vanuit het Intern Ondersteuningsteam

Wanneer een leerling vastloopt met de talen kan er op het MVLG vanuit het Intern Ondersteuningsteam remedial teaching geboden worden voor de verschillende taalvakken. Dit geldt alleen voor de onderbouw. Op de bovenbouw is er geen remedial teacher aanwezig voor de vakinhoudelijke begeleiding. Wel kunnen leerlingen zich aanmelden voor bijles van een bovenbouw leerling, dit geldt voor leerlingen met en zonder dyslexie.

De (mate van) problematiek kan verschillen per dyslectische leerling en daarmee ook de behoefte aan extra faciliteiten en ondersteuning. De begeleiding van leerlingen met dyslexie moet zoveel mogelijk binnen de klas plaatsvinden, waarbij de docent rekening houdt met de leerling. Er wordt dan ook **niet standaard begeleiding buiten de klas** geboden aan dyslectische leerlingen.

Indien de leerling tegen specifieke problemen aan loopt is het aan de leerling zelf, de ouders en mentor om dit te signaleren en samen met de mentor (eventueel met de ondersteuningscoördinator van de desbetreffende locatie) passende ondersteuning te bedenken en voor te stellen.

Verantwoordelijkheid ouders

Het is de verantwoordelijkheid van de ouders om voor de school relevante informatie met betrekking tot de leerling te delen, documentatie zoals een dyslexieverklaring aan te leveren en een signaal af te geven en een specifieke hulpvraag te formuleren wanneer een dyslectische leerling meer ondersteuning nodig heeft.

2.3. Bestellen van audiobestanden van studieboeken

Wanneer een dyslectische leerling Daisy-roms wenst te gebruiken voor een aantal vakken kunnen deze op kosten van de school besteld worden. Een voorwaarde is dat de school in het bezit is van een geldige dyslexieverklaring van de desbetreffende leerling.

Via de mentor kunnen de ISBN-nummers doorgegeven worden van de gewenste tekstboeken. Ook is het voor een aantal vakken mogelijk om bestanden te bestellen voor bijvoorbeeld Kurzweil of Sprint. De school is afhankelijk van het aanbod van Dedicon. De school heeft zelf geen licenties voor Kurzweil en/of Sprint. Indien een leerling gebruik wil maken van een dergelijk programma, dienen ouders dit zelf aan te schaffen.

2.4. Vrijstelling moderne vreemde taal

De mogelijkheden om ontheffing te verlenen voor de tweede moderne vreemde taal verschillen per schoolsoort, per leerjaar en per niveau.

Ook voor vrijstellingen is het de verantwoordelijkheid van de school om per geval de mogelijkheden te bekijken. De leerling moet in plaats van de taal een vervangend vak kiezen met een normatieve studielast van ten minste 440 uren. De keuze is afhankelijk van het aanbod van de school.

Wanneer het gaat om aanpassingen van het onderwijsprogramma of om vrijstellingen voor (onderdelen van) bepaalde vakken is het van belang om goed de doorstroommogelijkheden van de leerling in het oog te houden. Dit geldt bijvoorbeeld wanneer de school een andere invulling geeft aan het vak Frans of Duits.

In sommige gevallen is het nodig ontheffing te verlenen voor delen van het onderwijsprogramma of de inhoud van het onderwijsprogramma aan te passen. De directie van de school neemt hiertoe het besluit, meldt dit waar nodig aan de inspectie en zorgt voor een onderbouwde verantwoording. De directie doet dit binnen de kaders van wet- en regelgeving. Actuele informatie over wet- en regelgeving rond dyslexie en vrijstellingen is te vinden op www.masterplandyslexie.nl.

2.5. Spellingcorrectie

Afspraken voor alle vakken die geen taal betreffen:

- Wanneer de spelling geen onderdeel uitmaakt van de getoetste leerstof worden spellingfouten, grammaticale- en stijlfouten niet meegerekend op een toets.
- Bij de vrije opdrachten die thuis gemaakt worden zal geen onderscheid gemaakt worden tussen dyslectische en niet dyslectische leerlingen voor wat betreft spelling, foutieve zinsbouw, interpunctie en formulering. Eventueel wordt de mogelijkheid geboden om het opnieuw in te leveren en door iemand te laten controleren.

Elke taalsectie heeft afspraken gemaakt binnen de sectie over de spellingcorrectie bij dyslecten. Deze afspraken staan hieronder per sectie beschreven.

Voor alle talen geldt:

- De dyslectische leerling schrijft een D bovenaan zijn proefwerk zodat de docent weet dat de leerling dyslectisch is.
- In zware gevallen van dyslexie kan de docent besluiten om bepaalde gedeeltes van de toets mondeling af te nemen. Op advies van het Intern Ondersteuningsteam of teamleider mag een leerling de toets ook op de computer of met een daisy speler maken.
- Bij niet-talige onderdelen, zoals literatuur- en cultuurwerkstukken en verslagen in het Nederlands, worden spel- en schrijffouten aangegeven, maar niet meegerekend
- Herhalingsfouten worden maar 1 keer fout gerekend.
- Bij fouten in de interpunctie en bij het weglaten van hoofdletters wordt maximaal een halve punt aftrek gehanteerd.
- De gemaakte afspraken per sectie gelden zowel voor de onderbouw als bovenbouw.

Sectie Nederlands:

- Maximale aftrek van 10% voor spelling bij toetsen, hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen het soort fouten.
- Op een toets die enkel spelling toetst worden grammatica en regelfouten volledig fout gerekend. Voor niet-regelfouten wordt een maximale aftrek van 10% gehanteerd.
- Voor formulering wordt een maximale aftrek van 20% gehanteerd.

Sectie Engels, Duits, Frans, Spaans:

- Bij dyslecten wordt er fonetisch nagekeken (als een woord wordt geschreven zoals het wordt uitgesproken, wordt het niet fout gerekend). Dit geldt voor zowel vocabulair als grammatica.
- Fouten in grammaticaal logische regels en fouten in werkwoorden worden wel meegerekend.
- Foutief of niet geplaatste accenten worden niet fout gerekend, tenzij het de betekenis van het woord verandert, het een grammaticale regel betreft, of wanneer er een vaste regel voor is die de leerling kan leren.
- Bij Duits worden vergeten hoofdletters bij zelfstandig naamwoorden niet fout gerekend.

2.6. Eindexamenregeling voor dyslectische leerlingen

Voor meer en actuele informatie over de examenregelingen voor dyslectische leerlingen in de bovenbouw verwijzen we naar: www.examenblad.nl.

Dit document is opgesteld door het Intern Ondersteuningsteam van het MVLG.

Aan de teksten in dit protocol kunnen geen individuele rechten worden ontleend.

Meer informatie en nuttige links:

www.masterplandyslexie.nl	landelijk protocol dyslexie
www.steunpunt dyslexie.nl	o.a. informatie over ondersteuning
www.examenblad.nl	info mbt examenregelingen
www.hetcvte.nl	info mbt examenregelingen
www.dedicon.nl	beschikbare daisy-roms
www.lexima.nl	voorleessoftware zoals Kurzweil en Sprint
www.aangepast-lezen.nl	beschikbare luisterboeken
www.kennisnet.nl	hier zijn meer handige links te vinden
https://www.youtube.com/user/MrArnaud18/videos	Beeldende filmpjes met uitleg over o.a. leesstrategieën spellingregels en andere onderwerpen mbt het vak Nederlands.